

Vansbro kommun

Rektorn vid Nederborgs skola

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Nederborgs skola
i Vansbro kommun

Tillsyn i Nederborgs skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Vansbro kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Nederborgs skola besöktes av Skolinspektionen den 23 januari 2013.

Fakta om skolan

Nederborgs skola ligger i tätorten Nås i Vansbro kommun. Skolan har två förskoleklasser och sammanlagt tre klasser i årskurs 1 och 2. I skolan går vid tillsynstillfället drygt 90 elever, varav drygt 10 elever är inskrivna på på fritidshemmet i Nås, som ligger i förskolans lokaler. Merparten av eleverna åker dock buss till fritidshemmet Myrstacken som är Myrbacka skolas fritidshem, eftersom de bor i Dala-Järna. Skolan leds av en rektor som också ansvarar för Myrbacka skola. Rektorn besöker Nederborgs skola en gång i veckan eller oftare vid behov. På skolan arbetar tre förskollärare och fyra grundskollärare. Det finns även tre elevassistenter, en fritidsledare från fritidshemmet som arbetar som resurs och en specialpedagog som delar sin tjänst med Myrbacka skola.

Enligt rektorn är kunskapsresultaten goda, vilket också bekräftas av den sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen för båda årskurserna som Skolinspektionen tagit del av. Av kvalitetsredovisningen för läsåret 2011/2012 framgår att enstaka elever på grund av bristande språkkunskaper inte når de krav som lärarna bedömer motsvarar kunskapskraven i alla ämnen.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att verksamheten i Nederborgs skola på många områden bedrivs i enlighet med författningarnas krav. Dock framkommer att det finns brister som skolan behöver åtgärda.

Enligt rektorn är elevernas måluppfyllelse god. Endast enstaka elever klarar på grund av svårigheter med svenska språket inte de krav som lärarna anser motsvarar kunskapskraven. Dock saknas en systematisk analys av elevernas måluppfyllelse liksom rutiner för att systematiskt utvärdera och följa upp elevernas resultat. Det finns elever i Nederborgs skola som får särskilt stöd vilket ges med hjälp av elevassistenter. Dock framkommer att det finns flera elever med annat modersmål än svenska som inte ges studiehandledning på sitt modersmål.

Det finns enligt rektorn rutiner för hur kränkningar ska hanteras när det förekommer, men dessa har inte alltid följts. Rutinerna vid kränkande behandling behöver enligt Skolinspektionen förtydligas. Likaså behöver planen mot kränkande behandling utvecklas så att den motsvarar författningarnas krav. Den behöver också göras känd för eleverna.

Skolan behöver även se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek, studie- och yrkesvägledning och elevhälsa i tillräcklig omfattning.

Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden som Vansbro kommun måste åtgärda för att verksamheten i Nederborgs skola ska motsvara författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vansbro kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 17 maj 2013** redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Se till att skolan och fritidshemmet har rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att skolan och fritidshemmet har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.
- Se till att det för varje verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkning-

arna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Det finns enligt rektorn rutiner för hur kränkningar ska hanteras när sådana förekommer. Rektorn uppger dock att rutinerna inte alltid har följts utan att personalen ibland har dröjt med att informera rektorn. Detta har fått till följd att åtgärder inte kunnat sättas in så snabbt som hade varit önskvärt. Vidare uppger rektorn att det saknas en gemensam strategi kring hur värdegrundsarbetet på skolan bör bedrivas. Personalen har genomfört flera insatser för ett bättre arbetsklimat och en tryggare skola. Trots detta är värdegrundsarbetet och arbetet mot kränkningar enligt rektorn ett fortsatt utvecklingsområde på Nederborgs skola. Vidare uppger rektorn att hon inte känner till om det finns rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vid Nederborgs skola finns en plan mot kränkande behandling, benämnd lika-behandlingsplan, daterad den 16 augusti 2012. Av planen framgår hur man ska arbeta med förebyggande åtgärder vid skolan och fritidshemmet och arbetsgången för vilka åtgärder som ska vidtas i händelse av kränkande behandling och mobbning. Dock saknas en redovisning av hur förra årets åtgärder genomfördes liksom en redovisning av vilka åtgärder som avses att vidtas under det innevarande läsåret, mot bakgrund av skolans kartläggning av kränkningar och mobbning. Enligt rektorn har planen reviderats av personalen utan medverkan av eleverna. Planen är enligt rektorn heller inte allmänt känd bland eleverna. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att brister i planen mot kränkande behandling uppmärksammades redan vid den förra tillsynen 2009.

Tillsynen visar att det inte finns ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att vidta åtgärder för att rätta till bristerna.

Författning

6 kap. 8 § skollagen.

Särskilt stöd**Bedömning**

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Rektor fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Enligt rektorn finns det i flera klasser asylsökande och nyanlända elever som inte behärskar svenska språket. Inga särskilda stödinsatser, t ex studiehandledning på modersmålet, ges till dessa elever, trots att lärarna bedömer att det finns sådana behov. Enligt rektorn har behovet av studiehandledning uppmärksamrats av henne och lärarna och en annons har satts in för att försöka få tag på lärare för såväl studiehandledning som för modersmålsundervisning. Några lärare har dock inte kunnat anställas och frågan om studiehandledning på modersmålet har enligt rektorn runnit ut i sanden utan att eleverna kunnat ges något sådant stöd.

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får rektor besluta om avvikelser från timplanen samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Skolinspektionen har tagit del av beslut om anpassad studiegång för elever i Nederborgs skola. Av dokumenten framgår skollagens bestämmelser om anpassad studiegång samt vad anpassningen innebär i den enskilda elevens fall. I dokumenten framgår dock inte vilka ämnen och mål som inte ingår i den anpassade studiegången. Vidare saknas en överklagandehänvisning.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen har tagit del av några åtgärdsprogram från Nederborgs skola. Av åtgärdsprogrammen framgår elevens behov liksom hur skolan ska arbeta för att tillgodose dem. Däremot framgår inte av åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare saknas information om hur vårdnadshavare kan överklaga beslutet om åtgärdsprogram.

Tillsynen visar sammantaget att det finns brister inom området särskilt stöd. Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 9 och 12 §§ samt 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.
- Rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Rektorn ska enligt skollagen ta ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen för utbildningen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljningen av verksamheten kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen, enligt skollagen, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på skolan.

Skolinspektionen har tagit del av de dokument som tillsammans utgör Nederborgs skolas dokumenterade kvalitetsarbete. Av redovisningen framgår inget annat än att måluppfyllelsen är god. Enstaka elever uppges ha svårt att klara kunskapskraven på grund av svårigheter med språket.

I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2011/2012 har rektorn gjort en analys av elevernas kunskaper och elevers behov av särskilt stöd och gett förslag på utvecklingsåtgärder. Många åtgärder är dock allmänt hållna och därmed svåra att utvärdera. Åtgärder som anges är bland annat att man ska diskutera frågor i arbetslaget, fortsätta arbetet med att skapa studiero och se över och använda befintliga resurser effektivt.

Rektorn uppger i intervjun att hon tillsammans med specialpedagogen diskuterar hur verksamheten ska utvecklas. Lärarna är inte med i diskussionen. Rektorn medger i intervjun att utvärdering och uppföljning av verksamheten behöver förbättras, bland annat genom att föreslagna åtgärder konkretiseras och ansvarsfördelningen förtydligas.

Av utredningen framgår att rektorn inte fullt ut ansvarar för skolans och fritidshemmets resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 6-7 §§ skollagen.

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Rektorn för Nederborgs skola uppger att eleverna inte ges någon studie- och yrkesvägledning och att det saknas tydliga rutiner för hur skolan ska arbeta med att ge eleverna sådan vägledning. Enligt Skolinspektionen kan exempel på

sådan vägledning vara att med eleverna samtala kring olika studie- och yrkesval.

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Av kvalitetsredovisningen för 2011/2012 framkommer att elevhälsan består av rektorn, specialpedagog, kurator och skolsköterska. Psykolog saknas i elevhälsan men köps enligt rektorn in när det finns behov av psykologutredningar. Rektorn och företrädare för elevhälsan uppger att Nederborgs skolas elever under flera månader varit utan specialpedagog och skolsköterska. Från och med vårterminen 2013 är specialpedagogen åter i tjänst och det finns en timanställd skolsköterska. En ny skolsköterska håller på att rekryteras som ska arbeta i skolan en dag i veckan. Detta innebär, enligt företrädare för elevhälsan, att hon bara kommer att hinna med de medicinska åtgärderna och att det inte finns utrymme för några förebyggande eller hälsofrämjande uppgifter. Företrädare för elevhälsan uppger att de inte hinner med något förebyggande arbete och att detta inte heller efterfrågas av rektorn eller lärarna. Någon organisation eller några rutiner för ett allmänt förebyggande elevhälsoarbete finns inte enligt företrädarna för elevhälsan. Rektorn bekräftar att det finns brister i det förebyggande elevhälsoarbetet liksom i elevernas tillgång till skolsköterska.

Sammantaget visar tillsynen att eleverna och de som avser att påbörja utbildning inte har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. För eleverna finns heller inte elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden.

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Enligt rektorn saknas skolbibliotek i Nederborgs skola. I ett hörn i skolans matsal finns ett så kallat bibliotek, där eleverna kan låna skönlitteratur och viss facklitteratur. I övrigt är eleverna hänvisade till kommunbiblioteket dit de enligt rektorn går med lärarna i samband med simundervisningen. Under höstterminen 2012 anordnades simundervisning vid åtta tillfällen för vissa klasser. Samarbete med biblioteket sker således inte i organiserad form. I skolan saknas tillgång till andra medier och eleverna har inte heller möjlighet att självständigt söka litteratur eller att sitta och läsa i det så kallade biblioteket.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att tillgången till skolbibliotek inte uppfyller författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 36 § skollagen.

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen från läsåret 2011/2012. De skriftliga omdömena beskriver elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven inom samtliga ämnen som eleven får undervisning i. I de skriftliga omdömena finns benämningen "Mål att sträva mot", vilket inte är i enlighet med den nya läroplanen, Lgr -11, som använder begreppet kunskapskrav.

Tillsynen visar att det finns vissa brister i skolans arbete med de skriftliga omdömena som hör till de individuella utvecklingsplanerna. Eftersom tillsynen visar att de individuella utvecklingsplanerna i övrigt är utformade i enlighet med författningarnas krav bedöms bristen som mindre allvarlig varför Skolinspektionen avstår från ingripande.

Författning

10 kap. 13 § skollagen.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Eva Lanteli
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).